

KURYER LITEWSKI

w Wilnie we Srodę dnia 1 Lipca v. s. 1825 roku.

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

Ostatnia data gazet sankt-petersburskich jest dnia 24 czerwca.

Ostatniej soboty d. 20 czerwca, NAYJAŚNIEYSZY CESARZ JEGOMOŚĆ, na polu marsowém odprawił przegląd wszystkich wojsk pieszych i jazdy gwardyi Swojej.

NAYJAŚNIEYSZY PAN, o godzinie 7 zrana, w towarzystwie II. KK. W.W. Xiążęcia Oranii i Wielkiego Xiążęcia Dziedzicznego Saskiego, mając za sobą wszystkich jenerałów i oficerów, składających CESARSKI dom wojskowy, przybył na pole Marsowe. Przejechawszy wszystkie linije, NAYJAŚNIEYSZY PAN, stanąwszy ku środkowi ogrodu letniego, na polu marsowém, przypatrywał się przeciągającym przed sobą, naprzód piechocie kompanijami krokiem przyspieszonym, a potem kawaleryi półszwadronami, oraz artylleryi dywizyjami, tudzież ekwipażowi pontonierów, który zamykał przeciąganie. Potym wszystkie wojska przeciągały powtórnie w tymże porządku, ale kolumnami ściśnionemi, piechota batalionami, kawalerya dywizyjami, artyllerya baterjami.

Piękność tego przeglądu niczego nie zostawiła do żądania w dokładności obrótów i marszu, takż w postawie wojsk i piękności koni. NAYJAŚNIEYSZY PAN raczył oświadczyć SWE zadowolenie różnym ruczelnikom i jenerałom dywizyi, a dla żołnierzy rozkazał dać gratyfikacyi po 2 ruble, podwójną porcyą mięsa i wódki.

II. KK. W.W. Xiężna Oranii i Wielka Xiężna Dziedziczna Saska parady tę bytnością Swą udarowały.

J.W. Hrabia Nesselrode, sekretarz stanu, sprawujący ministeryum stosunkow zewnętrznich, przybył do tutejszey stolicy w piątek wieczorem.

Gazeta handlowa, poprawiając omyłkę, zdarzoną w odmianach co do komor celnych, ogłasza, że Kowieńska, a nie Grodzieńska tamoznia, przechodzi z klasy 2giej do 3ciej.

Od początku żeglugi tegoroczney do 21 terażniejszego miesiąca, weszło do portu Kronstadzkiego 519 okrętów, wyszło 235. (J. de S. P.)

Podług gazety handlowey, P. Ribas mianowany wice-konsulem hiszpańskim w Odessie.

KRÓLESTWO POLSKIE.

Warszawa dnia 8 lipca.
(z Gazety Warszawskiej).

Wczora, dnia 7 b. m. w doroczną uroczystość Urodzin J. C. M. Wielkiego Xięcia MIKOŁAJA, odbył się solenne nabożeństwo w Kościele Metropolitalnym ś. Jana w obecności Władz Rządowych i licznie zebranego ludu. Celebrował J.W. JX. Barzyński, Biskup Sandomierski Senator Królestwa. Wieczorem oświecono miasto.

Nayjaśniejszy CESARZ i KRÓL Dekretem Swym z dnia 2 (14) maja r. b., zaszczycić raczył orderem ś. Stanisława 3ciej klasy Pana Reineke, Kollegijskiego Assesora w Ministeryum Interesów Zagranicznych Cesarstwa.

JO. Xiążę Namiestnik Królewski wrócił dnia wczorayszego do tutejszey stolicy z objazdu Wo-

jewództw Podlaskiego, Lubelskiego i Sandomierskiego.

RAPORT RADY STANU

Z działań Rządu od czasu ostatniego Seymu.

(Ciąg 17 ty.)

WYDZIAŁ POLICYI.

Więzienia.

Dla jednostajności w administracyi więzień, co do rachunkowości i kontroli funduszw ułożono i podano do wykonania instrukcyą tak dla więzień głównych, jako też dla aresztów policyynych, i według tych prowadzona jest, co do wszelkich szczegółów administracya więzień w kraju.

Uporządkowania zewnętrzne w miarę możności były dokonywane, mianowicie: roboty około więzienia poprawczego w Sandomierzu ciągle prowadzone, dziś są posunięte w stosunku do wyłożonych na nie nakładów, zł. pol. 124,000 wynoszących.

Uskuteczono reparacyą więzienia w Kalwaryi, której koszta wynosiły przeszło złotych. pols. 60,000

Obwarowano starannie więzienia w miastach: Warszawie, Łęczycy, Radomiu, Pułtusk, Chęcinach i Kielcach.

Wyporzadzono więzienie w Zamościu, gdzie przysposobiono miejsca dla osób wskazanych na warowne zamknięcie, i tego rodzaju więźni przprowadzono tam z innych miejsc przeszło 150 osób.

Rozpoczęta nowa budowa więzienia w Łomży, już dziś prawie ukończona.

Zarobek więźni wynosił w pierwszych dwóch latach złotych 88,909, w następnych roboty przy drogach, brukach i inne posługi publiczne, do których pełnienia większa liczba więźni bezpłatnie była używaną, nie dają oszacować w liczbach ich zarobku; w ogólności jednak twierdzić można, iż oszczędzają wydatków skarbowi.

W Chęcinach użyci więźni przy fabryce marmurów, zarabiają rocznie do 5000 zł. pol.

W Pysdrach przedzeniem wełny są oni zajęci.

W Brześciu Kujawskim rękodzielnia płótna przez więźni robionego przyniosła dotąd czystego dochodu zł. pol. 5356.

Założona w Warszawie w r. 1822 fabryka bai, kuczba i sukna w domu kary i poprawy, robione tamże obowią i zarobek z szarpi i lupania drzewa w więzieniu inkwizycyjnem przyniosł do końca roku 1823, po zwróceniu nakładów, czystego zysku około 13,000 zł. pol.

Liczba więźni wynosiła z końcem roku 1819 osób 2078.

W r. 1820 przybyło 4,906, umarło 87, wyszło 4832, zbiegło 102, pozostało 1963.

W r. 1821 przybyło 5362, umarło 122, wyszło 4815, zbiegło 89, pozostało 2299.

W r. 1822 przybyło 5591, umarło 203, wyszło 4944, zbiegło 80 (*), pozostało 2506.

(*) Więzienie w Zamościu oddano pod administracyą Kommissaryi Rządowej Woyny w roku 1821 wraz z pozostałemi tam więźniami 157.

W r. 1823 przybyło 6477, umarło 307, wyszło 6037, zbiegło 90, pozostało 2549.

Policja Lekarska.

Ogłoszono listę imienną i do publicznej wiadomości podano wszelkiego rodzaju lekarzy, mających prawo praktykowania w kraju, których liczba:

- a) Doktorów medycyny i chirurgii 177.
- b) Chirurgów 1go rzędu i akuszerów 81.
- c) Chirurgów 2go rzędu, dentystów i okulistów razem - - - - - 100.
- d) Aptekarzy - - - - - 133.
- e) Akuszerki - - - - - 238.

W ciągu upłynionych lat czterech wydano pozwoleń do praktyki dla doktorów - 14.

Chirurgów 1go i 2go rzędu - 25.

Na założenie aptek - - - - - 30.

Dzieci zaszczepionych ospą krowią:

W roku 1820 - - - - - 67,485.

— — 1821 - - - - - 72,545.

— — 1822 - - - - - 80,417.

— — 1823 - - - - - 84,550.

Sporządzono i podano do wykonania instrukcją dla aptekarzy i materyalistów obejmującą przepisy i ostróżności w utrzymywaniu aptek potrzebne.

P o c z t a.

Przestrzeganie należnego porządku służby pocztowej, ponawianie istniejących urzędów lub rozwinięcie tychże dla zapobieżenia wszelkim nadużyciom, obejmują zakres czynności ogólnych przez dyrekcją pocztą wykonywanych.

W dalszym postępie miejscowych uporządkowań, zakupiono, lub wystawiono nowych domów pocztowych dwadzieścia cztery. Stajni i wozowni pięć. Ogólna summa kosztów na to wyłożonych z funduszu pocztowych w przeciągu upłynionych lat czterech wynosi zł. 777,855.

Upowszechnione więcy odbywanie podróży powozami publicznymi, skłoniło dyrekcją do przysposobienia nowych dyliżansów, wygodniej mieszczących podróżujących w nich osoby.

Zaprowadzono także na trakcie wrocławskim dodatkowe wozy kryte, dla przewożenia towarów kupieckich.

Ułatwienie związków handlowych lub administracyjnych między obwodami a wojewódzkimi miastami, było powodem do ustanowienia nowych komunikacyi 12 i stacyi przepręgowych tyleż.

Dochody pocztowe w upłynionych czterech latach przyniosły zł. 4,519,740, które na wydatki pocztowe i wyżey wytknięte przedmioty do ulepszenia służby ściągnęły się, użyte zostały.

Prócz tego przez obrachunek za transporta rządowe pocztą oszczędziła wydatku Skarbowi zł. pol. 5,823,925 gr. 25 $\frac{1}{2}$.

Z funduszu kaucyi od urzędników i oficyalistów pocztowych w gotówiznie składanych, wypożyczono na procent zł. pol. 258,474 gr. 21.

Fundusz dla wysłużonych, pochodzący z 2 $\frac{1}{2}$ od pensyi urzędników i oficyalistów pocztowych pobieranych, podobnie wypożyczony, wynosi zł. pol. 86,542. (Dalszy ciąg nastąpi).

T U R C Y A.

Stambuł dnia 25 maja.

(z Dostrzegacza Austriackiego).

Prócz dwojga starszych dzieci Sultana, zmarłych niedawno jedno po drugim (20 kwietnia i 7 maja), umarła także na ospę dnia 20 b. m. Xiężniczka, *Minira*. Z powodu tych strat tak dotkliwych dla W. Sultana, nie było tą razą przy zaccieiu Bayramu, żadnych zabaw, ani uroczystości zwyczajnych.

Ogłoszone na dniu trzecim Bairamu promocye w wyższych urzędach krajowych i w wielkorządztwach prowincyi, były mało znaczące.

Baron *Mittulz*, mianowany nadzwyczajnym posłem i pełnomocnym Ministrem Króla Pruskiego przy W. Porcie; a dotychczasowy Konsul jeneralny hiszpański w Odessie, *P. Cassillo*, mianowa-

ny sprawującym interessa hiszpańskie; przybył on d. 21 do tutejszey stolicy.

Od granic Tureckich d. 10 czerwca. (z Gazety Warszawskiej.)

Rozeszła się w *Stambule* powszechna pogłoska, iż Grecy pod dowództwem Admirała *Miaulis* mającego 28 okrętów, uderzyli z statkami palnemi na flotę Turecko-alsierską i Egipską, stojącą spokojnie na kotwicy w porcie *Modon*, i zniszczyli 1 fregatę, 5 okrętów wojennych i 35 statków przewozowych. Ogień dostał się do miasta *Modon* i zrzucił ogromną szkodę.

Gazety Włoskie umieściły następujący raport Admirała *Miaulis* z *Kalamata* pod d. 13 maja: „Wczoraj nad wieczorem przy pomysłnym wietrze uderzyliśmy na 20 okrętów floty egipskiej, stojących na kotwicy pod murami *Modon*, i 6ściu statkami palnemi udało nam się te wszystkie okręty zapalić. Między niemi były dwie fregaty, 3 korwety i 4 brygi, oraz 11 statków przewozowych. Gdy się to działo, część okrętów naszych trzymała w oddaleniu flotę egipską, która podobnie w tych okolicach krążyła. Ogień tak był gwałtowny i tak nagle się rozpostarł, iż przy mocnym wietrze od morza dostał się także do miasta *Modon*, które się 5 godzin paliło, a wciągu tego czasu słyszeliśmy wielki huk z miasta. Zdać się, iż magazyn prochu wyleciał na powietrze.”

Listy z *Korfu* pod d. 30 maja donoszą o zdobyciu warowni *Navarino* przez *Ibrahima* Baszę. Inny list zawiera w tej mierze następujące szczegóły: Turcy zajęli skałę, która tworzy port. Chociaż Grecy dzielnie jej bronili, musieli jednak ustąpić przewyższającej liczbie nieprzyjaciela. Z obu stron wiele krwi przelano; turcy utracili 1500 ludzi, a Grecy 800 między któremi jest Vice-Admirał *Tetriotto*. Turcy stoją blisko *Arkadyi*; mieszkańcy uciekli, gdyż wojsko tameczne nie odważa się spotkać z licznymi nieprzyjaciółmi.

Piszą z *Missolunghi*, iż *Omer Vrione* został uduszony w *Berat* z rozkazu Porty.

— Dnia 15. —

Andrzej Vokos Miaulis, Admirał Grecki, który w tegorocznej kampanii gra znowu tak świetną rolę, urodził się w *Negreponcie* z rodziców niskiego stanu. Dano mu przydomek *Miaulis* od okrętu pewnego Turka w *Krecie*, który się tak nazywał. Z początku był ubogim szyprem; a czynności i odwadze swojej w żegludze przy brzegach morskich winien zasadę szczęścia swego. Mimo krążących okrętów *Alsierskich*, udawało mu się podczas ostatniej wojny przybywać do portów hiszpańskich i Francuzkich, przez co zyskał ogromne pieniądze. Wystawił pierwszy wielki okręt w *Idryi*; lecz płynąc do *Portugulii* rozbił się na morzu, i od razu utracił owoce mozolnych prac swoich, to jest, okręt i ładunek. Szczęście sprzyjało mu znowu, i powoli wynagrodziła się mu strata. Cnoty jego, jako obywatela i oycy dzieci, zjednały mu powszechny szacunek. Za wybuchnieniem rewolucyi zdawał się z początku chcieć być obojętnym widzem. Myślał nawet oddalić się z *Idryi*. Dokładnie jednak zważywszy stan ziemków swoich, i patrząc na postępowanie Turków, poświęcił się sprawie oyczyny, a przykład jego zachęcił innych. Z wielkiem mężstwem łączy rzadką roztropność, która nie jest owocem wychowania i ukształcenia umysłu, lecz zdrowego jego rozumu i niezachwianey zimney krwi. Popisał się dawniej w dwóch bitwach morskich pod *Patras*, gdzie odniósł zwycięstwo. Po upadku *Chios*, gdy trwoga wszystkie wyspy ogarnęła, kierował szczęśliwie podstępem wojennym, który przeszłego kapitana Baszę o zgubę przyprowadził. Podobnie latem roku 1824 przyłożył się niemało do zniweczenia zamiarów połączoney eskadry teraźniejszego Kapitana Baszy, zdobywcy *Ipsary*, i Baszy *Egiptu*.

Rząd Grecki przebaczył uwięzionym od niejakiego czasu w *Idryi* buntownikom, pod warunkiem, aby niezwłocznie ruszyli przeciw Turkom.

Ibrahim Basza pomimo klęski na morzu, nie zaniechał jeszcze do d. 25 maja oblężenia twierdzy *Navarino*; Admirał *Miaulis* popłynął znowu d. 16 maja z swoimi statkami palmami na morze. W *Dardanellach* wsiadzie 5000 wojska azyatyckiego na statki, dla uderzenia na *Samos* i *Syra*.

Dowiadujemy się z *Missolungi*, iż *Rieszid* basza cofnął się, i że Turków w *Liwady* zupełnie porażono.

ANGLIA.

Londyn dnia 17 czerwca.

(z *Gaz. Jour. de Francf.*)

Łatwo jest przypomnieć, że doktor *Franciã* potrafił odnowić w *Paraguay* dawny rząd teokratyczny tego kraju, na którego czele sam stanął. Zamiarem jego było oddzielić swój kraj, a zatem więził wszvstkich cudzoziemców przybyłych. Sławny uczonec *Franciszek Bonpland*, towarzysz *Humbolta*, który w celu naukowym chciał *Paraguay* zwiedzić, jest jedną z ofiar tego systematu oddzielenia się. Odebrano wiadomości z *Buenos-Ayres* d. 5 kwietnia, podług których wszyscy poddani angielscy, uwięzieni oddawna w *Paraguay*, wypuszczeni zostali na wolność, na żądanie *P. Parish*, konsula jeneralnego angielskiego w *Buenos-Ayres*. Było ich 12stu, między którymi znajdowało się 5ciu negocyantów; inni byli rzemieślnicy. Jeden z nich był przez lat 9 zamknięty, inni 4, 5 lub 6 lat. Nie zostało więcej żadnego Anglika w *Paraguay*. Rząd Wielkiej Brytanii nie przestał na dopomnienu się o Anglików, uwięzionych w *Paraguay* przez *Dr. Franciã*; *P. Parish* uczynił krok bardzo śmiały do uwolnienia *P. Bonpland*, korespondenta akademii nauk i pozbawionego wolności od lat 3ch. Ten znakomity wędrownik żyje w *Santa-Rosa*, zajmuje się leczeniem i zapałem trudni się rzeczami historyi naturalnej. Nie wolno mu, ani wyjść z *Paraguay*, ani mieć stosunków z ludźmi mieszkającymi za granicami kraju doktora *Franciã*. Listy odebrane przez *P. Humboldt* od granic *Paraguay* donoszą, że *P. Bonpland* złożył browary wódczane we wsi *Santa Maria*. Doktor *Franciã* nagradzając poniesione straty przez uwięzienie jego nadał mu ziemie. Zdaje się, że jedyną i prawdziwą przyczyną uwięzienia *P. Bonpland*, jest bojaźń, zmniejszenia z czasem handlu herbaty w *Paraguay*, której sławny naturalista zaprowadził uprawę na brzegach południowych rzeki *Parana*.

Gazeta Journal de St Petersburg umieściła z opisania podróży do Ameryki południowej przez *P. Caldeleugh* następujące szczegóły o *Dr. Franciã*, dyktatorze *Paraguay*: „Systemat odosobnienia się, w którym ten nadzwyczajny człowiek utrzymuje sobie podległych, jest bardziej a niżeliby mniemano stosownym do pojęcia i uczuć Hiszpanów w *Paraguay*, których jest liczba 200,000; tym bardziej podoba się on 300,000 Indianom, składającym resztę ludności. Jest nawet rzeczą podobną, że tego systematu trzymałby się naród w przypadku śmierci tego naczelnika. Jednakże niektóre umysły burzliwsze od ogółu potrafiły wmówić, że *Paraguanie* „oswobodzeni od jarzma Hiszpanów, powinni mieć reprezentancyą narodową.“ *Dr.* udał, że myśl tę pochwała. Sam choć, rzekł on, ażeby *Paraguanie* mieli zgromadzenie okazalsze aniżeli inny jaki naród. Zatem zwołał tysiąc reprezentantów; to zapewne połowa, a może część trzecia mieszkańców umiejących czytać; składa przed niemi papiery, tyczące się rządów jego, udziela im projekta do prawa, zadaje im roboty na kilka miesięcy. Lecz w kilka dni mieszkańcy obezrzeli się, że pobyt w mieście *Wniebowstąpienia* coś im kosztuje, i że nie mogą prosić o wyznaczenie im pensyi: ponieważ dyktator rządzi sam bezpłatnie. Żądają powrócić do siebie i proszą *Franciã*, ażeby nadal sprawował sam jeden interessa. Dyktator okazuje niby opór, a przy zamknięciu posiedzenia kończy daniem zgromadzeniu swojego zezwolenia: „Ale przy odjeździe, rzekł do nich: „Czuwajcie,

ażeby nie wszczęło się zamieszanie w waszych kantonach: gdyż zmuszony będę zwołać was na posiedzenie sześciomiesięczne.

Jenerał *Buenos-Ayreski*, nazwiskiem *Belgrano*, wywożący swój ród od Inkasów, przedsięwziął podbić *Paraguay*. Przebył on lasy bez przeszkody, nie widząc nigdzie nieprzyjaciela; mniema, że podobnie dostanie się do stolicy; aż jednego wieczora zagnęła widzi tysiące ogniów, gorejących opodal naokoło swojego obozu; widzi siebie opasanym od ludu uzbrojonego, którego nie może, ani doścignąć, ani nawet we dnie dostrzedz. Postrzeża, że mu wszystkie środki są odjęte. Wieczorem łańcuch ogniów znowu się ukazuje na około niego; *Franciã* każe mu powiedzieć: „Jesteś opasany, pozwalam ci wyjść; ale strzeż się powracać.“ *Belgrano* wnet oddał się i wyszedł z kraju, statecznie będąc otoczony od swego konwoju niewidzialnego.

— Dnia 21. —

(z *Gazety Warszawskiej*).

Dnia 18 b. m. w rocznicę bitwy pod *Waterloo*, Xiążę *Wellington* dał wielki obiad. Między kosztownymi sprzętami, był także na stole serwis, który wspomniany Xiążę otrzymał w podarunku od Króla Jmci Pruskiego.

Monarcha nasz ma dnia 8 przyszłego miesiąca osobiście odroczyć obrady parlamentu.

Kapitan okrętu płynącego z *Zante* do *Gibraltaru* oświadczył, iż o 10 mil od *Alikantu* spotkał eskadrę algierską, złożoną z 5 fregat, 2 brygów i 2 galiot. Wyłynęła ona przed 3ma miesiącami z *Algieru* do archipelagu, a teraz powraca.

FRANCYA.

Paryż dnia 21 czerwca.

(z *Gazety Warszawskiej*).

Dnia 18 b. m. dał Król Jmci wysłuchanie pożegnania jenerałowi *Zastrow* nadzwyczajnemu posłowi Pruskiemu, i Panu *Jerzemu Nayler*, jednemu z pełnomocników Króla Jmci Angielskiego do podania Monarsze naszemu orderu *Podwiązki*. Nazajutrz była zabawa wieczorna u Króla Jmci. O godzinie 8mej posłowie zagraniczni udali się do przeznaczony dla nich sali. Monarcha i *Delfin* usiedli do gry z Królem Jmcią *Wirtemberskim*, *Nuncyuszem Apostolskim* i Xiężną *Rohan*. Później przechadzał się Król po innych salach, rozmawiał z obecnymi tam znakomitemi osobami, i o godzinie 11tej wrócił do pokojów swoich.

Arcy-Biskup Paryżki w podróży swojej do *Włoch*, miał przypadek o kilka mil od tutejszey stolicy. Złamała się oś u pojazdu, a mocne uderzenie sprawiło, iż znowu pokazał się kaszel z pluciem krwi, na który wspomniany Arcy-Biskup choruje, i dla poratowania zdrowia jedzie do *Włoch*.

Jeden z tutejszych Dzienników twierdzi, iż wojsko Austriackie jeszcze dwa lata stać będzie w kraju *Neapolitańskim*.

HISZPANIA:

Madryt dnia 9 czerwca.

(z *Gazety Warszawskiej*).

Ministrowie spraw zagranicznych i morski mieli podać Królowi Jmci pismo, żądając oddalenia z urzędu Jenerała *Aymeric*, ministra wojny i Pana *Carbajal*, jeneralnego kapitana *Madrytu*, z powodu, iż postępowanie ich nie zgadza się z potrzebnym umiarkowaniem. Pismo to zwróciło na siebie szczególną uwagę Monarchy, który jednak nie jeszcze w tej mierze nie postanowił i być może, iż oba ministrowie, którzy rzeczony pismo podali, utracą urzędy.

Rada Kastylijska nie przyjęła dotąd podanego jej przez ministrów projektu względem przymuszonej pożyczki, a gdy wyprawa do *Hawanny* wymaga ostatniego wysilenia, zdaje się więc, iż nie będzie można obeysć się bez tego środka.

N I E M C Y :

Od brzegów Menu dnia 21 czerwca.
(z Gazety Warszawskiej).

Gazeta pod napisem *Mercury Szwabski* zawiera, co następuje: „Oycieo S. Leon XII wydał d. 19 grudnia r. z. *Breve*, upowazniające Arcy-Biskupów i Biskupów w Bawaryi przez ciąg ich życia, aby potwierdzali mianowania przez Króla Jmci i Kapituły Katedralne, bez udawania się w te mierze do *Rzymu*. Prorogatywa ta służy tylko te- raźniejszyemu Arcy-Biskupom i Biskupom, a następcy ich powinni prosić Stolicy Apostolskiej o jej ponowienie.”

W Wielkiem Xięztwie Hesko-Darmstadtziem wydano urządzenie, iż sądy wyrokują w sprawach kontrawencyynych, gdy uwalniają oskarżonych, nie powinny skazywać donosicieli na zapłacenie kosztów, lecz przy uwolnieniu oskarżonych od kary kosztów, widząc bezzasadne doniesienie, odesłać akta do właściwej władzy dla pociągnięcia donosiciela do odpowiedzialności i ukarania.

P R U S S Y.

Berlin dnia 28 czerwca.
(z Gazety Warszawskiej).

Król Jmć, przychylając się do prośby Ministra stanu *Klewiz*, uwolnił go od kierunku ministerium przychodów, i porucił mu kierunek administracyi prowincyi Saskiej; Ministerium zaś przychodów dał dotychczasowemu naczelnemu prezesowi prowincyi Saskiej Panu *Motz*, który został mianowany ministrem stanu.

Po zniesieniu ministerium handlu, Hrabia *Rülow*, minister stanu, otrzymał kierunek administracyi prowincyi Szląskiej.

Dnia 18 b. m. w rocznicę bitwy pod *Belle-Alliance*, Król Jmć ustanowił nowy order zastugi wojskowej, dla wszystkich oficerów i żołnierzy, którzy walczyli w latach 1813, 1814 i 1815. Jest to krzyż złoty z koroną na błękitney wstążce. Każdy wojskowy służący zaszczytnie przez lat 25 otrzyma także ozdobę honorową 1wszej klasy; inne klasy są przeznaczone dla służących w wojsku przez lat 21, 15 i 9.

Xiążę Pruski *Wilhelm*, syn Króla Jmci, wyjechał do *Teplitz*.

Gazeta Królewiecka z d. 18 m. b. użala się na oziębłość, jaką obywatele tameczni przy wyborze reprezentantów miasta okazali, albowiem pomiędzy 3897 obywateli, mających prawo obierania, zebrało się tylko 1318.

N I D E R L A N D Y.

Bruzella dnia 19 czerwca.
(z Gazety Warszawskiej).

W ratuszu tutejszym czynią przysposobienia do uozty, która daną będzie z powodu ślubu Xiążęcia *Fryderyka* z Królowną Pruską *Ludwiką*.

Król wysp Sandwichskich odprawił nie dawno nieszcześnie podróż do Anglii, a do *Bruzelli* wkrótce przybędzie inna rodzina Królewska, która kilku dzikimi pokoleniami włada w Brezylji. Rodzina ta składa się z Króla, Królowey i Xiążęcia, których Xiążę *Neuwiedzki Maksymilian* poznał odbywając podróż w głębi Brezylji. Król nazywa się *Acdola* i jest naczelnikiem *Puryśów*; Królowa rządziła dawniey *Bulikudami*, którzy wojowali z *Puryśami*; *Acdola* zwyciężył jej męża, który poległ w bitwie, a potem wziął ją za małżonkę.

W Y S P Y J O N S K I E.

Korfu dnia 27 maja
(z Gazety Börsen Halle.)
(List pisany do Francyi.)

Już Grecy mogli siebie wszędzie uważać za zwycięzców, gdy dnia 19go b. m. oddział floty, pod dowództwem *Topal*-baszy, wysadził pod *Navarino* 2,000 lekkiej jazdy, 1,500 janczarów i 3,000 azyatów. Dowódzca zdobył weyście, wpadł do portu *Pylos* (*Navarin*) i zwycięstwo stało się wątpliwem. Oblężeni ze zbliżającym się niebezpieczeństwem wywiesili białą chorągiew; nie dla kapitulowania; gdyż wszyscy postanowili umrzeć; ale jako umówione z Grekami hasło. Wnet barbarzyńcy, oczekujący parlamentarza, zostali atakowani z lądu i morza: *Miaulis* przedarł się do portu i spalił okręty *Topal*-Baszy; wojsko lądowe pobilo i rozproszyło jazdę, azyatów i janczarów, a tak podwójne zwycięstwo obwieściło tryumf Krzyża. To się zdarzyło dnia 19 maja w dzień Wniebowstąpienia podług greckiego kalendarza; pewni jesteśmy wypadku, lubo pojedynczych szczegółów nie wiemy, które wkrótce będą ogłoszone.

W Ł O C H Y.

Odigranic włoskich dnia 17 czerwca.
(z Gazety Warszawskiej).

Wychodząca w *Rzymie* Gazeta *Diario di Roma*, zapewnia na mocy listu odebranego z *Tryestu*, iż Turcy zdobyli d. 12 maja warownie *Navarino*. Rzeź miała być okropna; Grecy za przykładem *Ipsary* zagrzebali się w gruzach twierdzy swojej i wysadzili ją na powietrze. Dodają, iż wypadek ten nie podpada wątpliwości, lecz szczególności jego nie są jeszcze wiadome.

Przed niejakim czasem wrócił do *Rzymu* Kardynał *Rivarola* ze swojej legacyi w *Rawennie*, w celu, jak mówią, podania Oycu ś. aktów processu wielu osób obwinionych o należenie do tajemnych towarzystw. Zda się, iż będą naprzód skazane, a potem ułaskawione przez Oycu ś.

Rząd Neapolitański mianował Hrabiego *Luchesi Palli de Campo Franco* swoim jenerałnym Konsulem w *Washingtonie*. Pierwszy to raz dopiero wspomniany Rząd mieć będzie Ajenta swego w *Ameryce*.

Xiężna *Paulina Borghese*, z domu *Bonaparte*, umarła d. 9 b. m. we *Florencyi* na suchoty. Zwłoki jej wywieziono do *Rzymu*, gdzie będą pochowane w grobie rodzinnym.

Nowe dzieła polskie.

Mendog Król Litewski, romans przez J. G. S. napisany. Wilno w drukarni A. Marcinowskiego 1825 r. Cena kop. sr. 30.
Na Papierze lepszym 35.

Sposób klasyfikowania gruntów. W Wilnie w drukarni A. Marcinowskiego 1825 roku. Cena kop. 20.

Pamiętnik o sile ludzkiej, czyli wypadki z wielu doświadczeń, wykonanych w celu oznaczenia ilości działania, jakiej ludzie mogą dostarczyć w czasie dzienney pracy, używając rozmaitym sposobem sił swoich. Napisany pofrancuzku przez P. Coulomb. W Wilnie w drukarni A. Marcinowskiego 1825 roku. Cena kop. 20.

Kurs wileński na assygnaty od dnia 30 czerwca rubel srebrny 3 rub. 71 k., czer. zł. nowy 11 r. 95 k., stary 11 rub. 70 k., imperyal 57 r. 10 kop.

	Czas obserwacyi.	Wysokość Barom.	Wys. Ther. Réau.	W i a t r y.	Odmiana w powiet.
Obserwacje meteorologiczne.	d. 30 godz. 2½ wieczor	27 cal. 9,4 lin.	+ 20 stopni.	Póln. Zach.	Pogoda.
	d. 1 godz. 5 z rana	27 — 10,1 —	+ 11 — —	Póln. Zach.	Pogoda.

Pozwolono drukować. Z polecenia JW. Wojennego Litewskiego Gubernatora
Andrzej Buchariski Rzeczywisty Radca Stanu i Kawaler.

w Drukarni Redakcyi.

DODATEK DO GAZETY KURYERA LITEWSKIEGO N. 76.

Wilno dnia 1 Lipca r. 1825 Roku.

1. Niżej podpisany wybywszy prawem wieczystym kamienicę swoją w mieście Wilnie na Rüdnickiej ulicy pod N. 291 i 292 położoną WJPanu Markowi Szpakowskiemu kupcowi 3ciej gildy, zawiadamia mogących mieć jakiegokolwiek tyło sprawiedliwe pretensiów stosunki do niżej podpisanego, aby się raczyli jawnie do terminu ś. Michała upływającego roku, dla uzyskania satysfakcyi, która bez żadney zwłoki załatwioną zostanie 1825 junii 30 d.

Maciej Pawłowski.

Takową awizacją Redakcyą do druku przyjąć może Karol Hurtig R. M. W.

Ogłoszenie do Francuzów Emigrantów, spadkobierców Emigrantów, wyrokiem skazanych, z kraju wywołanych, i do wierzyteli, mających prawo do wynagrodzenia tysiąca milionów.

Otrzymując codziennie listy od PP. Emigrantów, zasięgających u nas rady, względem osób, którym powierzyć mają swe interesa w Paryżu, i nie będąc w stanie odpowiadania na wszystkie listy, sądzymy dopełnić aktu sprawiedliwości i uczynić przysługę nieszczęśliwym ofiarom rewolucyi, przypominając im, iż żaden zakład nie jest bardziej godnym ich szacunku i zaufania, jak Towarzystwo na obronę praw interesów prawnych pod kierunkiem Vice Hrabiego *Batherel* utworzone od r. 1821, a teraz mające swą lokacyą na ulicy *Choiseul*, pod N. 8. Jego poprzednicy, jego skład, jego nieinteresowność, wszystko je zaleca PP. Emigrantom.

Podpisano Hrabia de *Montbron*, deputowany departamentu *la Haute Vienne*; *Leroux du Chatelet* deputowany depart. *du Pas de Calais*; *Clausel de Coussergues* deputowany depart. *de l'Aveyron*; *Kawaler Dumarche*, deputowany depart. *de l'Ain*; *Jenerał de la Fruglayé* deput. depart. *du Finisterre*; *Crignon d'Auzouer*, deputowany depart. *du Loiret*; *Hrabia de la Latour Dupin* deputowany depart. *de Sein et Marne*; *Chabon de Solilhac*, deputowany depart. *de la Haute Loire*; *Renaud* deputowany depart. *du Morbihan*; *Ducasse de Horgues*, deputowany depart. *des Hautes Pyrenées*; *Paul de Chateaubouble* deputowany depart. *du Var*; *Creuze*, deputowany depart. *de la Vienne*; *Lardemelle* deputowany depart. *de la Moselle*; *Margrabia de Laurancie*, deputowany depart. *de la Charente*; *Hrabia de Montbriant*, deputowany depart. *de l'Ain*; *de Longuere*, deput. depart. *du Loiret*; *Vice Hrabia Monibrun* deput. depart. *du Pas de Calais*; *de Chievres* deput. depart. *de la Charente dolney*; *Hr. Mambert de Sesmaisons*, deput. depart. *dolney Loary*; *Serpillon*, deput. depart. *Sekwany i Loary*; *Hr. de Valon* deput. depart. *de la Corrèze*; *Margrabia de Pracomtal* deput. depart. *de la Nièvre*; *Baron Bacot de Romans*, deput. depart. *d'Indre et Loire*; *Kawaler Legonidec* deput. depart. *de l'Orne*; *Vice Hr. Dutertre*, deput. depart. *du Pas de Calais*; *Fournas* deput. depart. *de la Loire*; *Hennessy*, deput. depart. *de la Charente*.

Emigranci albo wierzytiele emigrantów, żądający pomocy Towarzystwa, na ulicy *Choiseul* N. 8 w Paryżu, udadzą się do PP. *Wöhrmann* i syna w Rydze; iednakże koniecznym

jest warunkiem do uzyskania należności przysłać tytuł oryginalny, gdyż kopia prawnie, stwierdzona nie będzie przyjętą, podług przepisow dawno ogłoszonych.

Avis aux Emigrés Français, aux héritiers d'Emigrés, de Condamnés, de Déportés, et aux Créanciers des ayant droit à l'indemnité d'un milliard.

Recevant chaque jour une infinité de lettres de Mrs les émigrés, qui nous demandent des conseils sur les personnes, qu'ils doivent à Paris charger de leurs intérêts, et étant dans l'impossibilité de répondre à toutes ces lettres, nous croyons à la fois remplir un acte de justice et rendre service aux malheureuses victimes de la revolution en leur rapellant, qu'aucun établissement n'est plus digne de leur estime et de leur confiance que l'Association pour la defense légale des intérêts légitimes, dirigée par M. le Vicomte de Bothérel fondée de puis 1821 et actuellement établie rue de Choiseul N. 8. Ses antécédens, sa composition, son désintéressement, toute la recommande à Mrs les émigrés.

Signé, le comte de *Montbron*, député de la Haute-Vienne; *Leroux du Châtelet*, député du Pas-de-Calais; *Clausel de Coussergues*, député de l'Aveyron; le chevalier *Dumarche*, député de l'Ain; le général de la *Fruglayé*, député du Finistère; *Crignon d'Auzouer* député du Loiret; le comte de *Latour-Dupin*, député de Seine-et-Marne; *Chabon de Solilhac*, député de la Haute-Loire; *Rénaud*, député du Morbihan; *Ducasse de Horgues*, député des Hautes Pyrénées; *Paul de Chateaubouble*, député du Var; *Creuze*, député de la Vienne; *Lardemelle*, député de la Moselle; le Marquis de *Laurencie*, député de la Charente; le Comte de *Montbriant*, député de l'Ain; *Delonguère*, député du Loiret; le Vicomte de *Montbrun*, député du Pas-de-Calais; de *Chievres*, député de la Charente-Inférieure; le Comte *Maubert de Sesmaisons*, député de la Loire Inférieure; *Serpillon*, député de Saone-et-Loire; le Comte de *Valon*, député de la Corrèze; le Marquis de *Pracomtal*, député de la Nièvre; le Baron *Bacot de Romans*, député d'Indre-et-Loire; le chevalier *Legonidec*, député de l'Orne; le vicomte *Dutertre*, député du Pas-de-Calais; *Fournas*, député de la Loire; *Hennessy*, député de la Charente.

Les Emigrés, ou les créanciers d'Emigrés, qui désirent à se servir du ministère de l'Association, rue de Choiseul N. 8 à Paris, auront à s'adresser à Messieurs *Wöhrmann* et Fils de Riga; il est pourtant indispensable, ou il s'agira du recouvrement d'une créance, d'envoyer le titre original, comme une copie legalisée ne peut pas être admise, selon les instructions, qu'on vient de donner nouvellement.

Wyprzedają.

2. W Komitecie Budowniczym na erekcyę pałacu Cesarskiego w Wilnie ustanowionym, znajdują się do wyprzedania różne stare rzeczy to jest: żelastwo, blacha, kraty, drzwi i okna, życzący więc nabyć rzeczony artykuła o-

głowie lub w części, zechcą jawić się na termin d. 10 lipca terażn. roku do Komitetu Budowicznego. Datt. 1825 r. mca czerweca 27 dnia.
Prezydent Jan Marcinkiewicz Zaba.
Sekretarz Komitetu Jan Kanty Krusiński.

Jan Torman zegarmistrz wędrujący za Ry-
skim plakatnym paszportem z dobr Rogowa w
powiecie Wilkomierskim gubernii Wileńskiej
leżących, a do dziedzictwa JW. Józefa Strasze-
wicza Marszałka Upitskiego należnych, uciekł
znaczną w dniu 18 junii terażniejszego roku
dopełniwszy kradzież w zegarkach złotych, sre-
brnych i grabkach stołowych.

Jego przymioty i ubior.

Urody mieć może arszynow 2 wiersz. 5;
twarzy okrągłej bladej, włosów nieco swia-
tłych, krótko ostrzyżonych, oczu błękitnych,
bez bakambardow i wąsow.

Ma do ubrania się: kurtkę iedną szaracz-
kową sukienną, kołnierz kunami okładany, a u
spodu czarnemi krałowemi barankami podszy-
tą; drugą kurtkę rypsu szaraczkowego swia-
tłego z czarnym kołnierzem plisowym i spodnie
rypsowe także. Płaszcz sukienny nie nowy ko-
loru ciemno-brązowego, kamizelki dwie: ied-
na żółta a druga czerwona obie w paski; mó-
wi po polsku z niemiecka, i umie dyalekt nie-
miecki oraz Rossyyski.

Kradzione zegarki i grabki.

Kieszonkowy złoty, mały, gładki, z liczbą
kościelną; 2gi złoty płaski a ze spodu z osobka-
mi dwóma na emalii pod szkłem i na cyferbla-
cie liczba łacinska; 3ci złoty repetier w dzwo-
nek bijący; czwarty złoty także niewielki, ko-
perta rysowana, cyferblat z liczbą kościelną.
Srebrnych z dwóma kopertami a, ieden z tych
z rejestrem dni—pozlacany i z krytą kopertą,
oraz zegar podróży na nóżkach z ekeytarzem
ośmiokątowy z dzwonkiem.

Grabkow stołowych srebrnych sztuk 20,
z tych 19 nowej formy z napisem (Hah 12 Han)
a ieden grabek staroświeckiej roboty ze znakiem
herbu Odroważa.

Dalsze wzięte do reparacyi z ustronia ze-
garki i iednocześnie zabrane tu się niepo-
szczególniają.

Wyiechał na koniu szerści światło-gniadej
mierney rośliny. Kto takowego poymie zbie-
ga i dostawi do rzeczonych dobr Rogowa lub
przynajmniej do władzy policyynney najbliż-
szej, przywoitą otrzyma nagrodę.

Roku 1825 junii 27 dnia Takowe ogłosze-
nie Redakcyi Wileńska w Kuryerze Litewskim
zamieścić może, świadczyć Sądu Niższego Ziem.
Wilen. Assesor Sperski.

2. Bawiący od niejakiego czasu w mieście
tuteyszem Optyk JP. Józef Lexi, szczególniej-
szą Publicznosci całej uzyskał pochwałę. Kos-
morama jego, czyli Widoki Swiata, z natury
kopijowane, w całej swietności oku ciekawego
widza ukazujące się, przynoszą rzetelny za-
szczyt temu artyście; nigdy isszcze ten rodzaj
optycznych widowisk w stronach naszych w
tak wysokim stopniu doskonałości widzianym
nie był, wszystko bowiem cokolwiek tylko do
naśladowania piękney natury trudna malowa-
nia podaje sztuka, nie jest zaniedbanym: dokła-
dny we wszystkich częściach rysunek, znajo-
mość światło-cieniów, koloryt, i gruntowne za-
stosowanie prawideł Optyki, czynią te widoki

prawdziwie czarującemi; omamienie jakiego
doznaje patrzący, znajdując się niejako w śro-
dku obranego przez malarza przedmiotu, jest
naylepszą pochwałą artysty. Pierwsza expo-
zycya obejmująca w sobie, obraz historyczny
tajemnego Sądu feodalnych czasow, obrzędu
ślubnego w kaplicy, widokow miast Londynu,
Warszawy, Drezna, Frankfortu nad Menem,
Łazienek Królewskich, Domu Inwalidow w
Paryżu, grobu Wilanda, i wybuchającego We-
zuwiuszu, przyjemną Publicznosci następczącą
zabawę, sprawiedliwe znawcow zyskała po-
chwały.

2. Dla Uniwersytetu Wileńskiego potrze-
ba drzewa opałowego w długości polana od
11 wierszków, sążni trzyarszynowych 1780 to
jest: 1270 sążni sosnowego i 510 sążni olszo-
wego lub brzozowego oraz kłódami kop 8. Na
dostarczenie takowego drzewa odbywać się bę-
dzie w Rządzie Uniwersytetu publiczna licyta-
cya w dniach 3, 7 i 8 lipca miesiąca następują-
cego o godzinie 4 po południu. Każdy przeto,
ktoby miał zapas drew zdrowych i suchych i
chciał należeć do takowej licytacji, ma się sta-
wić w kancelaryi Uniwersytetu w terminach
wyżej oznaczonych i przejrzyć warunki do
kontraktu.

Sekretarz Norbert Jurgiewicz.

Exdywizya.

3. Roku 1825 mca maja 22 dnia. Na sku-
tek Remissy Sądu Głównego 2go Departamen-
tu gubernii Biało-Rusko-Witebskiej 1824 ro-
ku augusta 27 dnia nastaley, determinującej
Taxę Exdywizyą majątności Zerczewicz z atty-
nencyami Witebskiej gubernii w Lepelskim
powiecie W. Alojzego Żaby Porucznika woysk
Rossyyskich, Sąd Taxatorsko-Exdywizorski w
dniu dzisiejszym w pełnym komplecie przy-
bywszy do majątności Zerczewicz, czynność pier-
wszo - zjazdową, stosownie do prawideł sobie
danych dopełniwszy, termin ostateczny zjazdu
do teyże majątności Zerczewicz nadzien pierwszy
mca septembra terażniejszego 1825 roku u-
determinował, o którym ażeby wszystkie inte-
ressowane strony do tego konkursu wie działy,
i na ony ze wszelką gotowością stawiały się,
przez trzykrotną awizacyą Kuryera Lite wskie-
go zawiadomić postanawia.

Michał Wasilewski Prezydujący Exdyw.
Pius Szulakiewicz Sędzia Exdywizorski.
Michał Łapicki Pisarz Ziemski powiatu
Wileyskiego Exdywiz.

3. Od Izby Skarbowey Litewsko-Grodzień-
skiej. Jeżeliby kto życzył bydz uplacowany na
wakans Brzeskiego Powiatowego Skarbnego
ma się więc stawić do Izby Skarbowey Gro-
dzieńskiej z dostateczną kaucyą na 3000 dusz
płci męskiej skaskami zajętych, nieobarczo-
nych żadnemi długami i obok tego z dowodami
o konduicie, zdolności i szlacheckiej rodowitości.

Kaznaczey Gubernski Zacha-
Kollegialny Sekretarz J. Hryniewicz.
Kollegialny Registrator A. Hilsenitz.

2. Wyjeżdża za granicę do Królestwa Pru-
skiego do miasta Sztetina Wileński Obywatel
mayer kunsztu kowalskiego Frydrych Rudolf,
na rok jeden w celu widzenia się z familią swo-
ją, i załatwienia interesów.